

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ПЛЕВЕН

ФАКУЛТЕТ „МЕДИЦИНА“

ЦЕНТЪР ЗА ДИСТАНЦИОННО ОБУЧЕНИЕ

Лекция №1

**СОЦИАЛНАТА МЕДИЦИНА КАТО НАУКА.
ЗДРАВЕ И БОЛЕСТ.
СОЦИАЛНИ ФАКТОРИ НА ЗДРАВЕТО.
СЪЩНОСТ НА СОЦИАЛНО-
МЕДИЦИНСКИЯ ПОДХОД.**

Доц. Д-р Мариела Камбурова, дм

ПЛАН НА ЛЕКЦИЯТА:

- 1. Историческо развитие на социалната медицина**
- 2. Социалната медицина като наука**
- 3. Здраве и болест. Фактори на здравето и болестта – детерминанти на здравето.**
- 4. Демографски показатели за статика.**

Историческо развитие на социалната медицина

- **Понятието обществено здравеопазване се заражда в средата на 18 в. - Йохан Петер Франк**
- **1848 г. - приет е Закон за общественото здраве в Англия, след което бързо се изграждат системи за обществено здравеопазване в Германия, Франция, Италия, САЩ, Испания, Белгия, Скандинавските страни**
- **Герен въвежда понятието “социална медицина”**

Историческо развитие на социалната медицина

Фаза “Здраве за всички” - 1980 г. - до днес

- **задълбочаване на неравенствата в здравето, повишено нарастване на разходите за медицина, елитарно ориентиране на модерната медицина**
- **нова социална цел за всички правителства, постижима чрез развитие на първична здравна помощ и промоция на здравето**

Историческо развитие на социалната медицина

- Първата катедра по социална медицина е създадена от Алфред Гротян в Германия през 1911 г.
- У нас социалната медицина е представена първоначално като раздел “социална хигиена” в учебника по хигиена на проф. Т. Петров
- Първата катедра по организация на здравеопазването е основана в 1950 г. в София
- Изучава се под различни наименования, от 1984 г. – като Социална медицина

Историческо развитие на социалната медицина

- Социалната медицина се оформя като сложна интегративна наука, обединяваща познание от медицината и социалните науки и изучаваща общественото здраве като сложен системен обект .
- Социалната медицина изучава здравето на **популационно ниво**

Социалната медицина като наука - определение

- Социалната медицина е наука за социалните фактори и проблеми на общественото здраве и мерките за неговото подобряване

Социалната медицина като наука

- Предмет – **общественото здраве** като сложен системен обект
- Методология – здравето се формира под влияние на биологични и социални фактори, **при определяща роля на социалните фактори**
- Обект на приложение на познанията на социалната медицина е **организацията на здравеопазването**

Социалната медицина като наука - структура

- **Фундаментално-теоретична част**
(аналитична, дескриптивна, епидемиологична)
 - **Описание и анализ на състоянието и тенденциите на общественото здраве**
- **Практико-приложна част**
(прескриптивна)
 - **Изучава функционирането на здравната система и разработва мерки за подобряване на общественото здраве и управление на здравеопазването**

Социалната медицина като наука - методи

1. Социологически
2. Епидемиологични
3. Статистически
4. Икономически
5. Исторически
6. Експериментални
7. Математическо моделиране и др.

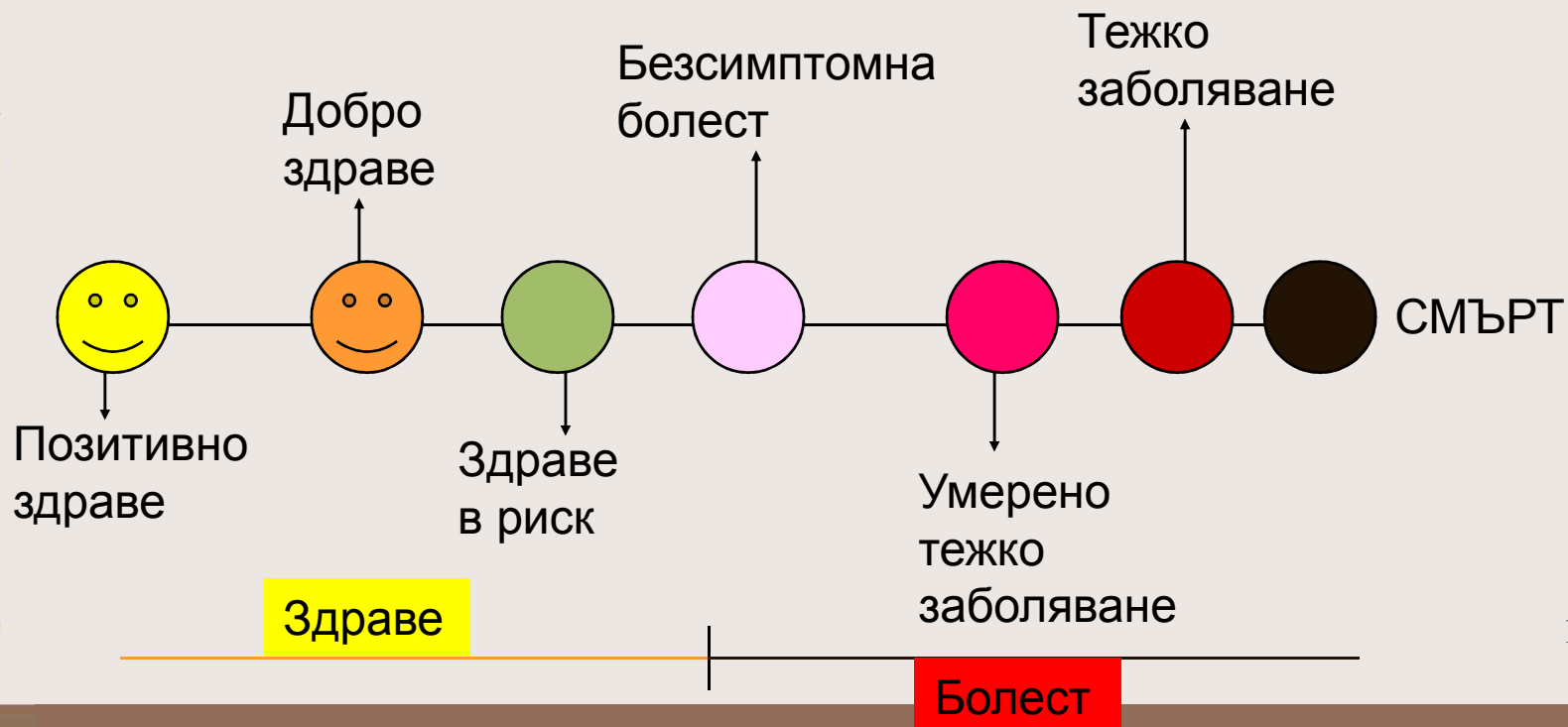
ОПРЕДЕЛЕНИЕ ЗА ЗДРАВЕ

В Преамбюла на Конституцията на СЗО, ратифицирана на 7 април 1948 г., е дадено следното определение:

“Здравето е състояние на пълно физическо, психическо и социално благополучие, а не само отсъствието на болест или недъгавост” и “способността на човек да води продуктивен в социално и икономическо отношение живот”.

СПЕКТЪР НА ЗДРАВЕТО

- Здравето е диамичен феномен, а не статично битие
- В индивидуалния си живот човек извършва преходи в двете посоки на спектъра

СОЦИАЛНИ ФАКТОРИ НА ЗДРАВЕТО И БОЛЕСТТА

Социален фактор е всеки елемент на социалната действителност, независимо от посоката на неговите ефекти, с изключение на генетичните, биологичните и физическите фактори от външната среда

Напр. семейна среда

психоклимат в трудовия колектив

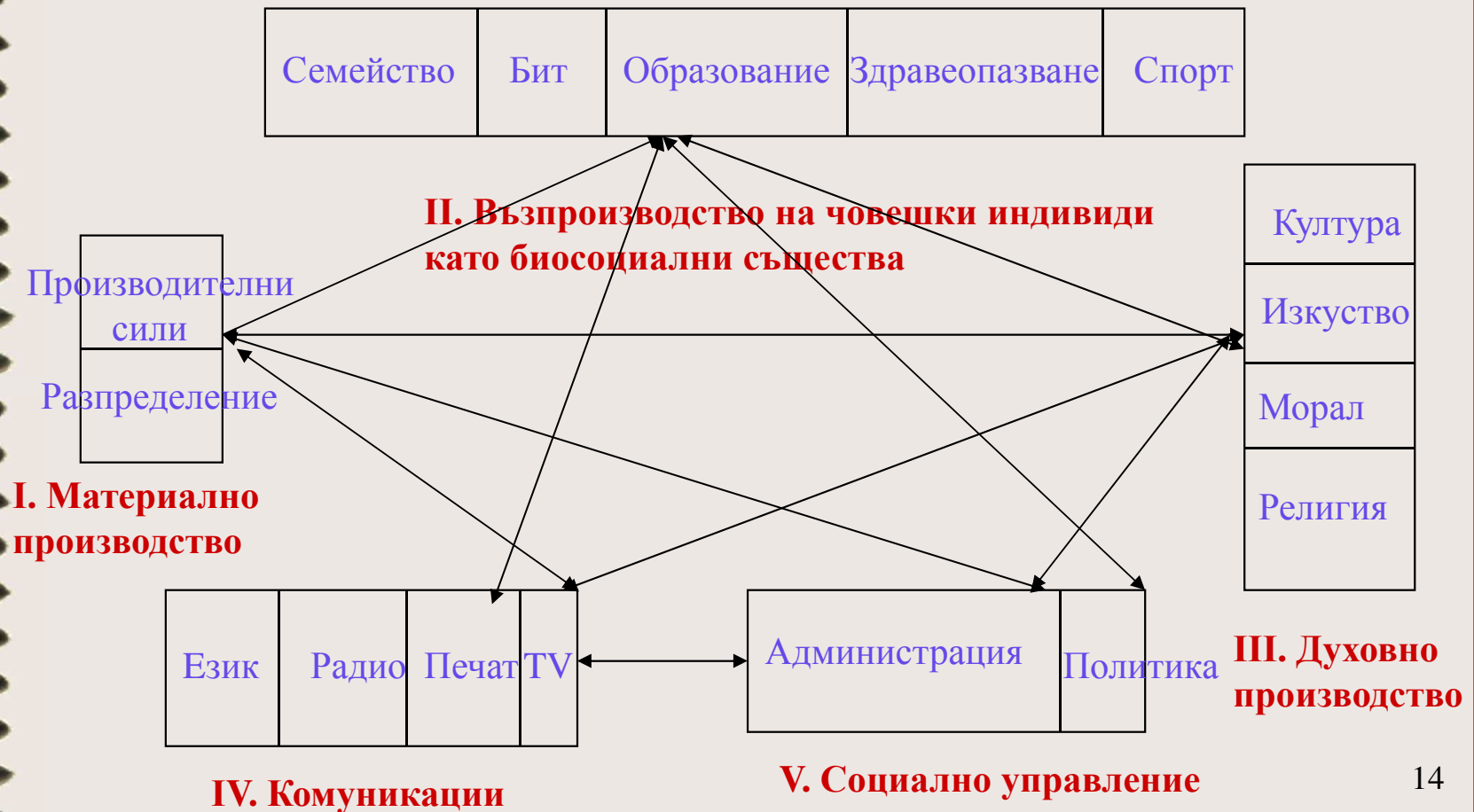
медицинска помощ

социална мрежа за подкрепа

начин на хранене

наличие на вредни навици

КЛАСИФИКАЦИЯ НА СОЦИАЛНИТЕ ФАКТОРИ НА НИВО НА ОБЩЕСТВЕННОТО ЗДРАВЕ

КЛАСИФИКАЦИЯ НА СОЦИАЛНИТЕ ФАКТОРИ НА НИВО НА ОБЩЕСТВЕНОТО ЗДРАВЕ

1. Фактори, свързани с материалното производство
2. Фактори, свързани с възпроизводството на човешки индивиди
3. Фактори, свързани с духовното производство
4. Фактори, свързани с комуникациите
5. Фактори, свързани със социалното управление

КЛАСИФИКАЦИЯ НА СОЦИАЛНИТЕ ФАКТОРИ НА НИВО НА ИНДИВИДУАЛНОТО ЗДРАВЕ

1. Фактори, свързани с личностовите особености на индивида
2. Фактори, свързани със семейно-битовата среда
3. Фактори, свързани с професионално-трудова среда
4. Фактори, свързани с обществено-битовата среда
5. Фактори, свързани с дейността на здравната служба

ДЕТЕРМИНАНТИ НА ОБЩЕСТВЕННОТО ЗДРАВЕ

- Защо някои хора са здрави, а други не?
- ДЗ представляват широка гама от личностни, социални, икономически фактори и фактори от околната среда, които определят здравето на индивида и популациите.

Дъга на политиката

- Фиксирани индивидуални характеристики **непроменяеми** – възраст, пол, генетични фактори
- Потенциално модифицируеми
 - Индивидуални фактори от стила на живот
 - Социални и общностни мрежи
 - Физическа и социална околна среда
 - Общи социално-икономически, културални и екологични условия

Детерминанти на здравето

- Стил и начин на живот – 50%
- Наследственост – 20%
- Външна среда – 20%
- Здравна помощ – 10%